

Kort sagt

Politi

Bry deg
- si nei til
politisk politi!

Det haster å gjenopprette tilliten til politiet. Det kan ikke skje uten ny ledelse.

Av de mange graverende forholdene som Rolleforsståelsesutvalget har avdekket, er funnene i forsker Birgitte Ellefsens medieanalyse kanskje de skadeligste for tilliten til politiet. Beskrivelsen der av hvordan politiet i årevis har solgt inn tvilsomme nyhetsaker om økende narkotikabruk for å fremme en ruspolitisk agenda, bør få Språkrådet til å vurdere om begrepet «copaganda» endelig skal gis et norsk motstykke.

Ellefsens funn gjenspeiler også nyhetsbildet det siste året. Over hele landet har politifolk, skoleansatte, vektere og andre med tilknytning til Norsk Narkotikapolitiforening (NNPF) slått alarm om at ulovlig rusmiddelbruk plutselig er blitt normalisert. Skylden legges gjennomgående på Riksadvokaten og Høyesterett, som anklages for sniklegalisering.

Det er svært problematisk at politiet gir inntrykk av at ulovlig rus er normalt når dette ikke er tilfelle. Vi har snakket med flere unge det siste året som har bekreftet at kokain er utbredt, for så å innrømme at de kun har dette fra mediene og ikke har sett det selv. Dette misforholdet kan likevel endre seg, da overskriftene om normalisering kan bli en selvoppfyllende profeti.

Enda mer problematisk er det at vi har et politi som bruker mediene til å manipulere opinionen og virkelighetsoppfatningen vår for politisk vinning. Da slike medieutspill ble tema i en panel-samtale på Politihøgskolen nylig, nøyde politidirektør Benedicte Bjørnland seg likevel med å vise til ytringsfriheten - selv om hun kunne ha brukt sin ytringsfrihet til å ta til motmæle, og selv om hun fint kan nekte politiansatte å spre usannheter i uniform.

Det er nå på tide med et lederskifte i politiet. Ikke bare er det tvil om hvor ærlig Bjørnlands direktorat har vært om toppledelsens bånd til NNPF, men Bjørnland vil alltid bli husket som politidirektøren som gikk på Dagsrevyen for å protestere mot en historisk avkriminaliseringsreform to dager før den ble lagt frem. En slik politidirektør kan ikke med troverdighet ta oppgjøret som må tas med vårt politiske politi.

Ina Roll Spinnangr
daglig leder,
Tryggere Ruspolitikk

Ingrid Gøranson
generalsekretær,
Tryggere Ungdom

Meninger
Urfolk

◉ Dagens skarpe skille mellom reindriftssamer og sjøsamer er historisk nyere enn Benedictow later til å tro, skriver innleggsskribenten. Avbildet her er aksjonister som protesterer foran slottet mot vindturbinene på Fosen. Foto: Alf Simensen, NTB

Debatt
Emil Mård Vaadal Eliasson
Historiker og
universitetslektor, NTNU

Mikkel Berg-Nordlie
Historiker og seniorforsker,
NIBR-OsloMet

Samene er urfolk
- også på Fosen

Professor emeritus Ole Jørgen Benedictow skriver i Aftenposten at samiske reinsdyrfamilier ikke er urfolk på Fosen. Hans innlegg preges av kreativ begrepsbruk og analyser som historiefaget har forlatt.

Når Benedictow hevder at samene er ankommet historisk sent til Trøndelag, står han i en tradisjon som er en parentes i norsk historieskriving. Tradisjonelt ble samene ansett for å ha bebodd sine områder i uminnelige tider. Dette var ikke kontroversielt, men under 1800-tallets norsk-nasjonalistiske historieskriving kom det nye tendenser.

Motsagt og motbevist. I 1889 lanserte historiker Yngvar Nielsen sin «fremrykningshypotese». Han hevdet at samene hadde rykket inn i Trøndelag fra 1700-tallet av. For dem som kjøpte denne historiefortellingen, mistet samene mye av sin historiske hevd på blant annet Fosen. «Fremrykningshypotesen» ble tidlig motsagt og motbevist, men har likevel vært uhyre seiglivet i norsk og svensk historieskriving.

Det er nok delvis fordi den er politisk nyttig for dem som ønsker å motarbeide samiske rettigheter til å beskytte sin kultur og sine næringer.

Tanken om sen samisk fremrykking til

Trøndelag holder ikke mål når man vurderer både skriftlige kilder og arkeologisk materiale. Særlig siden 1970-tallet har vitenskapen gitt oss et mer nyansert bilde.

Ingen bestrider at det er gammel germanskpråklig bosetning i Trøndelag, men det er altså ikke gitt at den er eldre enn den samiske. Bildet som trer frem fra kilder og funn, er snarere to sameksisterende kulturer med ulike næringstilpassninger, men etter hvert begynner den ene å undertrykke den andre.

Benedictow later til å mene at nordmenn har eksistert i 10.000 år. Det er ahistorisk å snakke om at det for tusenvis på tusenvis av år siden eksisterte «nordmenn» eller «samer» på Fosen eller andre steder. Den gang var språk og kultur i Norden så annerledes at vi ikke kan forsvare å bruke de samme etniske kategoriene som i dag. Om det fantes nordmenn eller samer på Fosen for 10.000 år siden, må de ha vært tidsreisende fra fremtiden.

Temmet norske bosettere rein før samene? Benedictow forteller oss også at norske bosettere temmet rein før samene. Dette er en merkelig påstand. Det er et komplisert spørsmål å fastslå når den samiske reindriften oppsto, men vi snakker i hvert fall om middelalderen.

Når det gjelder ideen om en norsk reindrift, viser Benedictow til Ottar, men at en norsk høvding eide rein betyr ikke at han selv skjøttet dem. Som norske bønder i senere generasjoner kan han gjerne ha hatt syttingsrein hos samer.

Men selv om man nå plutselig skulle finne ut at nordmenn har drevet med reindrift, ville reindrift fortsatt vært en tradisjonell samisk næring.

Samene er ett folk. Benedictow snakker om sjøsamer og reindriftssamer som to ulike etniske kategorier der én er mer urfolk enn den andre. Men samene er altså ett folk, og ulike yrker internt i folket skaper ikke ulike etnisiteter. Norske historikere har ikke en annen etnisitet enn norske bønder.

Dagens skarpe skille mellom reindriftssamer og sjøsamer er historisk nyere enn Benedictow later til å tro. Sant nok har det lenge vært forskjeller mellom fastboende samiske fiskerbønder og seminomadiske reindriftsutøvere, men før 1900-tallet var økonomiske, sosiale, kulturelle, og slektsmessige bånd mellom disse to typene samer gjerne tette.

Fornorskingspolitikken har drevet en kile mellom dem. Det er ahistorisk å fremstille dette skillet som like skarpt også i fjernere fortid.

Ulik oppfatning av definisjonen. Vi registrerer at Benedictow skriver seg frem til en helt ny urfolksdefinisjon som gjør at han kan kalle nordmenn for urfolk. Norge har imidlertid ratifisert ILO-konvensjon 169 og forholder seg til dens definisjon av urfolk.

Denne har ingenting å gjøre med at et folkeslag må ha vært først i et område. Urfolksdefinisjonen har å gjøre med at folkeslag må ha vært etablert i et område før det området ble innlemmet i et annet folks rike.

Benedictows narrativ om samisk historie på Fosen er basert på hans egen, avvikende definisjon av et sentralt begrep i debatten og historieteorier som historien har forlatt.